

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Se Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Truer det grises velfærd at være syg?

Solskoldning

Insektbid

Ihjellægning

Forfrysninger

Halebid

Brysthindear

Sygdom/skader og dyrs velfærd

- De fleste definitioner af velfærd omfatter sygdom og skader (Fraser et al., 1997).
  - Kende graden af velfærds konsekvenser → kende betydningen af sygdom/skader FOR dyret
  - **Negative affektive tilstande**
    - Smerter, ubehag (kvalme, kløe), frygt, lidelse
- muligt at sammenligne betydningen FOR DYRET af forskellige sygdomme/skader (Broom, 2006; Duncan, 2006)

Velfærdsmæssig graduering af sygdom/skader?

- Graduering af tilstande
  - Give viden om HVORNÅR de har velfærdsmæssige konsekvenser som vi skal sætte ind overfor
- For grise er dette absolut en mulighed, men den nødvendige viden findes ikke i tilstrækkeligt omfang i dag.

Inddragelse af sygdom/skader giver først rigtig mening, når vi ved hvad de betyder for dyrene

Velfærdsmæssig graduering af sygdom/skader?

Hvordan kommer vi tættere på den viden?

- Viden om involveret væv ved sygdomme/skader
- Viden om tilstandenes betydning for andre dyrearter (herunder mennesker)
- Viden om hvordan grisen opfatter forskellige sygdomme/skader

= bidrage til bedre at blive i stand til at graduere sygdomme og skader velfærdsmæssigt.

Brug for

- Deciderede forsøg (indtil nu mest managementindgreb)
- Sygdom/adfærd: Udposninger i navleregionen (Schild et al., 2015)

Viden om syge grises behov

A photograph of a pig looking through vertical metal bars in a stall. The pig's face is the central focus, with its eyes and pink nose visible. The background shows other pigs and straw bedding.

- Søgning på lungehindebetændelse (277 hits)
- Søgning på lungebetændelse (>7500 hits)
- Omhandlende velfærd, smerte: 1

Sygdom

Solskoldning

Insektbid

Forfrysninger

Ihjællægning

Brysthindear

Halebid

I dag kan vi ikke rangere dem mht grisenes oplevelser

Sygdom (= tilstedeværelse af patogen)

Nyder/søger selskab

Ønsker at være alene

Bevæger os med glæde

Undgår at bevæge sig

Spiser godt

Føler ikke sult

Sygdom ændrer vores motivation

Hvorfor opføre sig anderledes?

- Afgørende for overlevelse at kunne overkomme sygdom
  - Forsøg med gnavere
- På tværs af dyrearter
- Adfærdsændringer koblet til immunsystemet

SYGDOMSADFÆRD

- Velorganiseret biologisk strategi (adfærd, fysiologi, stofskifte), hjælper med at bekæmpe patogener og kan være afgørende for overlevelse i naturen

Sygdom og grisens velfærd?

- Sygdom = ubehageligt $\Rightarrow$ reduceret velfærd
- Syge/skadede individer = sårbare, særlige behov og præferencer
  - Ændre adfærd + krav til omgivelserne
- Produktionsdyr: "Fanget" i et produktionssystem designet til raske dyr
- Afhængige af producenten....
  - Identificerer det syge/skadede dyr og handler på det...

Kræver tid og opmærksomhed!

Sygdom og grisens velfærd?

Når grisen er identificeret

- Særlige regler for syge dyrs pasning og opstaldning
  - Men er det hvad grisen har behov for?

Sygdom og grisens velfærd?

Når grisen er identificeret

- Særlige regler for syge dyrs pasning og opstaldning
  - Men er det hvad grisen har behov for?

Vi ved det faktisk ikke med sikkerhed!

- Kender ikke syge grises behov i detaljer
- Velfærden formodentligt også truet af miljøet?
  - Belaster dem ~ Ikke opfylde behov/motivationer
- Bedre velfærd når de kan udføre sygdomsadfærd?

Vigtigt med handlingsplaner for brugen af sygestier!

- Behov kan ændre sig undervejs i opholdet

Skader/smerter

Solskoldning

Insektbid

Ihjellægning

Forfrysninger

Halebid

Brysthindear

Jan Hulsen, PIG SIGNALS®

I dag kan vi ikke rangere dem mht grisenes oplevelser

Smerte og grisens velfærd?

Smerte er som udgangspunkt en trussel for dyrs velfærd

Tommelfingerregel: ondt på dig $\Rightarrow$ ondt på dem

Er smertereaktioner ens for alle varigheder af smerte?

Akutte smerter

- En varm kogeplade
- Undvige, afværge, rette opmærksomhed imod

Smerter medvirker til at undgå yderligere vævsskade

Længerevarende smerter

A photograph of a zebra in a savanna environment. The zebra is partially visible on the left and right sides of the frame, with its head and neck on the right and its tail on the left. The background consists of green bushes and trees. A white rectangular box is overlaid on the center of the image, containing text.

Smerter har et biologisk formål

- reducere/undgå vævsskade
- undgå gentagelse
- fremme heling

ADFÆRDSÆNDRINGER

Hvad skal man være opmærksom på?

Akut smerte (sek/min)

Funktion: at begrænse
skaden

- ↑ aktivitet
- Flere symptomer (f.eks. varme, rødt, hævelse, naleslag)
- Svært at være opmærksomhed (f.eks. glemme at drikke vand, glemme at sove)

Nemmere at opdage!
- Hvis man er der når det sker

Sygdom/vedvarende smerte

(min/h →)

Funktion: fremme heling

- ↓ aktivitet
- Afvige funktioner (f.eks. feber, kvalme, oppen)
- Svært at være opmærksomhed (f.eks. glemme at drikke vand, glemme at sove)
- Nedsat ædelyst

Svært at opdage!

Truer det grises velfærd at være syg?

Ja!

Truer det grises velfærd at være syg?

Ja!

Men vi kan være med til at påvirke hvor meget...

- At opdage syge/skadede grise kræver tid
- Syge/skadede dyr har andre behov end raske
  - Påvirkes anderledes af miljøet
- Det er ikke nok at flytte til sygesti
  - En flytning kræver forsat opmærksomhed
  - Handlingsplan for opholdet i sygestien + evt. aflivning

**Tak for jeres
opmærksomhed**

